

Neuvotteleva virkamies
Toni Tuomainen

18.10.2017

Valtiovarainvaliokunnan verojaostolle

HE 134/2017 vp

LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ EDUSKUNNALLE LAIKSI TULOTIETOJÄRJESTELMÄSTÄ JA ERÄIKSI SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI

Ehdotetun tulotietojärjestelmälain 22 §:n tarkoittamasta myöhästymismaksusta

Maa- ja metsätalousministeriö, jäljempänä *ministeriö*, on 7.8.2017 valtiovarainministeriölle antamassaan lausunnossa muun muassa ehdottanut harkittavaksi, että keskitettyjen valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelujen osalta myöhästymismaksua koskevassa säännöksessä täsmennettäisiin vastuunjakoa. Nyt eduskunnan käsittelyssä olevassa esityksessä tätä ehdotusta ei ole otettu huomioon vaikka puheena esitystä voidaan muutoin pitää onnistuneena ja kannatettavana.

Valtion talousarviosta annetun lain 12 b §:n perusteella Valtiokonttori määrää ne viraston ja laitoksen palkanlaskentaa koskevat tehtävät, jotka hoidetaan keskitetysti ja joista vastaa keskitetyt taloushallintotehtäviä hoitava virasto tai laitos. Edellä todetun säännöksen perusteella Valtiokonttori on määrännyt eräät tehtävät keskitettäväksi Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskukseen, jäljempänä *Palkeet*. Valtiokonttorin laatiman henkilöstöpalvelujen vastuunjakotaulukon 1.10.2017 (VK/1/00.00.00.01/2017) s. 7 mukaan Palkeet vastaa Kausivero- ja vuosi-ilmoitusten laatimisesta ja toimittamisesta veroviranomaisille.

Hallituksen esityksessä eduskunnalle laiksi tulotietojärjestelmästä ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi on todettu, että pakollisen ilmoittamisvelvollisuuden piiriin kuuluvat tiedot vastaisivat niitä tietoja, jotka suorituksen maksaja on nykyisin velvollinen antamaan Verohallinnolle, eläkelaitokselle, tapaturma- ja ammattitautivakuuttamista harjoittavalle vakuutusyhtiölle ja työttömyysvakuutusrahastolle vuosittaisina niin sanottuina vuosi-ilmoitustietoina. Hallituksen esityksen tarkoituksena on että tietojen ilmoittaminen tulotietojärjestelmään korvaisi näitä tietoja koskevat nykyiset vuosi-ilmoitukset ja muut tiedonantovelvoitteet tulorekisterin piiriin kuuluvien tietojen osalta.

Ministeriön näkemyksen mukaan Palkeet vastaa tulotietojärjestelmälaissa säädettyjen tietojen antamisesta laissa tarkoitettuun tulorekisteriin siltä osin kuin kysymyksessä on edellä todetuista keskitetyistä taloushallintotehtävistä. Ministeriön näkemyksen mukaan on ongelmallista, jos lain 22 §:ssä tarkoitettu myöhästymismaksu kohdistettaisiin virastoon tai laitokseen jos kysymyksessä olisi Palkeista johtuvasta syystä. Ministeriön näkemys perustuu siihen, ettei virasto tai laitos tulotietojärjestelmälaissa tarkoitettuna suorituksen maksajana, eli työnantajana - johon myöhästymismaksu kohdistetaan, voi vaikuttaa siihen, että Palkeet toimittaa laissa tarkoitettujen tietojen laissa säädettyyn määräaikaan mennessä tulorekisteriin. Työnantajavirasto vastaa palkanlaskentaa koskevien tietojen toimittamisesta Palkeisiin, mutta Palkeet vastaa Valtiokonttorin määräyksen perusteella - ainakin tällä hetkellä - edellä todetuista vuosi-ilmoitusten laadinnasta ja toimittamisesta verohallinnolle.

Tietojen toimittaminen ei ole keskitettyjen talous- ja henkilöstöhallinnon tehtävien osalta viraston tai laitoksen kontrollipiirissä. Ministeriön käsityksen mukaan puheena olevaa vastuunjakoasia ei voi jättää myöskään esimerkiksi palvelusopimuksen varaan ja tästä syystä vastuut keskitettyjen palvelujen osalta tulee määritellä tulotietojärjestelmälaissa, jollei katsottaisi tarkoituksenmukaiseksi, ettei ehdotetussa laissa tarkoitettua myöhästymismaksua voisi määrätä valtion virastoille ja laitoksille. Jos ehdotettu tulotietojärjestelmälain 22 § jäisi ehdotettuun muotoon, se käytännössä voisi tarkoittaa sitä, että keskitettyjä palveluja käyttävä virasto taikka laitos voisi ryhtyä oikeudellisiin toimenpiteisiin Palkeiden suuntaan sopimusrikkomuksesta.

Tulotietojärjestelmälaissa tarkoitetun myöhästymismaksun määräämistä valtion virastoille ja laitoksille voidaan pitää ministeriön tulkinnan mukaan epätarkoituksenmukaisena, sillä käytännössä myöhästymismaksu tilitettäisiin valtiolta valtiolle. Kysymys olisi siten rahan siirtämisestä valtion sisällä. Jos katsottaisiin epätarkoituksenmukaiseksi myöhästymismaksun määrääminen valtion virastoille ja laitoksille, tämä edellyttäisi poikkeussäännöksen säätämistä ehdotetun tulorekisterilain 22 §:ään.

Jos kuitenkin katsottaisiin tarkoituksenmukaiseksi, että myöhästymismaksu voitaisiin kohdistaa valtion virastoihin ja laitoksiin keskitettyjen taloushallintopalvelujen osalta, tulisi tulotietojärjestelmälaissa olla selkeä säännös vastuunjaosta keskitettyjen taloushallintopalvelujen osalta. Käytännössä tämä edellyttäisi aina sitä, että Verohallinto joutuisi selvittämään, mistä syystä tietojen antaminen on viivästynyt ja kenen vastuulla on ollut ilmoittaa kyseiset tiedot. Ministeriön käsityksen mukaan tämäkin vaihtoehto edellyttäisi poikkeussäännöksen säätämistä ehdotetun tulorekisterilain 22 §:ään.